

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет економіки та управління
Кафедра фінансів

СИЛАБУС

нормативного освітнього компонента

**ФІНАНСОВЕ Й ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ТА ОЦІНЮВАННЯ РИЗИКІВ**

підготовки магістра

галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки

спеціальності 051 Економіка

*освітньо-професійної програми Економіка довкілля і природних
ресурсів*

Силабус нормативного освітнього компонента «ФІНАНСОВЕ Й ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ТА ОЦІНЮВАННЯ РИЗИКІВ» підготовки магістра, галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 051 Економіка, за освітньо-професійною програмою Економіка довкілля і природних ресурсів.

Розробник: Тоцька О. Л., професор кафедри фінансів, доктор економічних наук, доцент

Погоджено:

Гарант освітньо-професійної програми:

Олена Павлова

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри фінансів
протокол № 6 від 13 січня 2023 р.

Завідувачка кафедри:

Олена СТАЩУК

I. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	05 Соціальні та поведінкові науки, 051 Економіка, Економіка довкілля і природних ресурсів, другий (магістерський)	Нормативний
Кількість годин / кредитів <u>120 / 4</u>		Рік навчання 1 Семестр <u>2-ий</u>
		Лекції <u>24</u> год.
		Практичні (семінарські) <u>24</u> год. Індивідуальні 0 год. Самостійна робота <u>64</u> год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Консультації 8 год. Форма контролю: <u>залік</u>
Мова навчання		українська

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

ППП: ТОЦЬКА ОЛЕСЯ ЛЕОНТІВНА

Науковий ступінь: доктор економічних наук

Вчене звання: доцент

Посада: професор кафедри фінансів

Мобільний телефон: 066-74-47-452

E-mail: Totska.Olesia@vnu.edu.ua

Електронний розклад: <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

1. Анотація освітнього компонента. Освітній компонент «Фінансове й обліково-аналітичне забезпечення управлінських рішень та оцінювання ризиків» належить до переліку нормативних дисциплін циклу загальної підготовки магістра за освітньо-професійною програмою Економіка довкілля і природних ресурсів; спрямований на формування у здобувачів освіти системи компетентностей щодо прийняття управлінських рішень та оцінювання ризиків у професійній діяльності.

2. Пререквізити. Вивчення освітнього компонента базується на знаннях з освітнього компонента «Сучасні інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності».

Постреквізити. Вивчення освітнього компонента сприятиме кращому засвоєнню освітнього компонента «Моніторинг соціально-економічних систем».

3. Мета і завдання освітнього компонента. Мета освітнього компонента – формування у здобувачів освіти системи компетентностей щодо прийняття управлінських рішень та оцінювання ризиків у професійній діяльності.

Основними завданнями освітнього компонента «Фінансове й обліково-аналітичне забезпечення управлінських рішень та оцінювання ризиків» є ознайомити здобувачів освіти з теоретичною та методичною основою прийняття управлінських рішень; аналітичним забезпеченням прийняття виробничих, адміністративних і

фінансових рішень у професійній діяльності; методами загального оцінювання ризику.

4. Результати навчання (компетентності).

Компетентності, яких здобувач освіти набуде в результаті вивчення освітнього компонента:

Інтегральна компетентність (ІНТ)

Здатність визначати та розв'язувати складні економічні задачі та проблеми, приймати відповідні аналітичні та управлінські рішення у сфері економіки або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначених умов та вимог.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК4. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК5. Здатність працювати в команді.

ЗК6. Здатність розробляти та управляти проєктами.

ЗК7. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК8. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК1. Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень.

СК2. Здатність до професійної комунікації в сфері економіки іноземною мовою.

СК3. Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки.

СК4. Здатність використовувати сучасні інформаційні технології, методи та прийоми дослідження економічних та соціальних процесів, адекватні встановленим потребам дослідження.

СК5. Здатність визначати ключові тренди соціально-економічного та людського розвитку.

СК6. Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси.

СК7. Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.

СК8. Здатність оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.

СК9. Здатність застосовувати науковий підхід до формування та виконання ефективних проєктів у соціально-економічній сфері.

СК10. Здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем.

Компетентності визначенні закладом вищої освіти:

СК11. Здатність розробляти соціально-економічне проектування у сфері економіки природокористування.

Програмні результати

ПРН1. Формулювати, аналізувати та синтезувати рішення науково-практичних проблем.

ПРН2. Розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності.

ПРН 4. Розробляти соціально-економічні проекти та систему комплексних дій щодо їх реалізації з урахуванням їх цілей, очікуваних соціально-економічних наслідків, ризиків, законодавчих, ресурсних та інших обмежень.

ПРН 6. Оцінювати результати власної роботи, демонструвати лідерські навички та уміння управляти персоналом і працювати в команді.

ПРН7. Обирати ефективні методи управління економічною діяльністю, обґрунтовувати пропонувані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень.

ПРН9. Приймати ефективні рішення за невизначених умов і вимог, що потребують застосування нових підходів, методів та інструментарію соціально-економічних досліджень.

ПРН12. Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики.

ПРН13. Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.

ПРН 15. Організовувати розробку та реалізацію соціально-економічних проектів із врахуванням інформаційного, методичного, матеріального, фінансового та кадрового забезпечення.

5. Структура освітнього компонента.

Назви тем	Формування компетентностей і програмних результатів навчання			Кількість годин					*Форма контролю / Бали
	ЗК	ФК	ПРН	Усього	у тому числі				
					лек.	практ.	сам. роб.	конс.	
Тема 1. Теоретичні	ЗК2,	СК1	ПРН1	11	2	2	6	1	ДС, Р, Т /

основи аналітичного забезпечення прийняття управлінських рішень	ЗК8								9 балів
Тема 2. Методична основа підготовки проектів управлінських рішень	ЗК2, ЗК8	СК1	ПРН1	9,5	2	2	5	0,5	ДС, Р, Т / 8 балів
Тема 3. Аналіз варіантів і підготовка управлінських рішень	ЗК2, ЗК8	СК1, СК7	ПРН1	9,5	2	2	5	0,5	ДС, Р, Т / 8 балів
Тема 4. Аналітичне забезпечення прийняття виробничих рішень	ЗК2, ЗК8	СК1, СК7	ПРН1, ПРН2, ПРН9, ПРН12	11	2	2	6	1	ДС, Р, Т / 9 балів
Тема 5. Аналітичне забезпечення прийняття адміністративних рішень	ЗК2, ЗК8	СК1, СК7	ПРН1, ПРН2, ПРН9, ПРН12	9,5	2	2	5	0,5	ДС, Р, Т / 8 балів
Тема 6. Системний аналіз в прийнятті управлінських рішень	ЗК2, ЗК8	СК1, СК7	ПРН1, ПРН2, ПРН9, ПРН12	9,5	2	2	5	0,5	ДС, Р, Т / 8 балів
Тема 7. Аналітичне забезпечення прийняття рішень з управління доходами, витратами та фінансовими результатами	ЗК2, ЗК8	СК1, СК7	ПРН1, ПРН2, ПРН9, ПРН12	11	2	2	6	1	ДС, Р, Т / 9 балів
Тема 8. Аналітичне забезпечення прийняття фінансових рішень	ЗК2, ЗК8	СК1, СК7	ПРН1, ПРН2, ПРН9, ПРН12	9,5	2	2	5	0,5	ДС, Р, Т / 8 балів
Тема 9. Поняття та ідентифікація ризиків	ЗК2, ЗК8	СК8	ПРН13	9,5	2	2	5	0,5	ДС, Р, Т / 8 балів
Тема 10. Концепції загального оцінювання ризику	ЗК2, ЗК8	СК8	ПРН13	11	2	2	6	1	ДС, Р, Т / 9 балів
Тема 11. Процес загального оцінювання ризику	ЗК2, ЗК8	СК8	ПРН13	9,5	2	2	5	0,5	ДС, Р, Т / 8 балів
Тема 12. Вибірання методів загального оцінювання ризику	ЗК2, ЗК8	СК8	ПРН13	9,5	2	2	5	0,5	ДС, Р, Т / 8 балів
Всього годин / Балів				120	24	24	64	8	100

Методи контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача

освіти, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання.

Самостійна робота полягає у виконанні таких завдань:

- ознайомлення з текстом лекції;
- робота з рекомендованою літературою;
- підготовка до практичних занять, тестування.

IV. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика викладача щодо здобувача освіти. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. Здобувачі освіти зобов'язані заздалегідь повідомляти викладача про відсутність на занятті. Через об'єктивні причини (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі з використанням програми Zoom за погодженням із викладачем. Недопустиме користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях, не пов'язаних із навчанням.

Політика щодо академічної доброчесності. Виконані завдання здобувачів освіти мають бути їх оригінальними роботами. Копіювання, списування, втручання в роботу інших осіб є прикладами можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-1 бал за кожен роботу).

Зарахування результатів, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті. Результати навчання, отримані у формальній, неформальній та/або інформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), зараховуються за наявності відповідного документу (сертифікат, свідоцтво, посилання тощо), що визначає тематику, обсяги та перелік результатів навчання. Положення про визнання результатів навчання: https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/08/2022_Визнання_резул_татів_ВНУ_ім._Л.У._ред.pdf. Для зарахування визнаються сертифікати, отримані на платформі відкритих онлайн-курсів Prometheus (напр., «CASE STUDY: як вирішувати складні завдання в бізнесі та в житті»: <https://prometheus.org.ua/prometheus-plus/case-study/>) або інших ресурсах.

V. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Підсумкова оцінка за вивчення освітнього компонента розраховується таким чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Виконання завдань на практичних заняттях	70
Тести	30

Залік (теми 1–12) – опитування	100
Форма контролю	залік

Залік полягає в оцінці засвоєння здобувачем освіти навчального матеріалу з певного компонента (дисципліни) на підставі результатів виконання всіх видів запланованої навчальної роботи протягом семестру: аудиторної роботи під час лекційних, практичних занять, самостійної роботи.

Залік викладач виставляє за результатами поточної роботи за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом (програмою) освітнього компонента. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості, як правило, 100.

Залікова оцінка визначається за результатами опитування лекційного матеріалу.

Питання на залік

1. Сутність і значення рішень у системі управління підприємством.
2. Розробка та прийняття управлінського рішення.
3. Природа управлінських інноваційних рішень.
4. Класифікація й основні вимоги до управлінських рішень.
5. Аналітичні дослідження процесу прийняття управлінських рішень.
6. Методи управління процесом розробки, прийняття та реалізації управлінських рішень.
7. Економічний аналіз при прийнятті управлінських рішень.
8. Моделі в системі управлінських рішень.
9. Використання інформації для прийняття управлінських рішень.
10. Етапи та стадії процесу підготовки рішень.
11. Прийняття рішення, реалізація, аналіз результату.
12. Контроль виконання управлінського рішення.
13. Моделі аналізу з підготовки варіантів рішення.
14. Аналітичне забезпечення, необхідне під час прийняття рішень в умовах визначеності, невизначеності та ризику.
15. Мета, завдання й інформаційне забезпечення аналізу.
16. Обґрунтування виробничої програми підприємства.
17. Оцінка впливу факторів на виконання виробничої програми.
18. Аналітичне забезпечення управління динамікою виробництва.
19. Аналітичне забезпечення управління динамікою реалізації продукції.
20. Аналітичне забезпечення управління виробничими запасами.
21. Моделі управління запасами.

22. Визначення потреби організації в персоналі та шляхів його залучення.
23. Управлінські рішення щодо професійної діяльності працівників.
24. Управлінські рішення у сфері мотивації.
25. Аналітичне забезпечення використання робочого часу.
26. Факторний техніко-економічний аналіз продуктивності праці.
27. Сутність, значення та принципи системного аналізу в системі вирішення управлінських проблем.
28. Методи системного аналізу в системі прийняття управлінських рішень.
29. Традиційні способи аналізу в системі прийняття управлінських рішень.
30. Способи стохастичного факторного аналізу та способи оптимізації показників в системі прийняття управлінських рішень.
31. Сутність, значення, поняття та види доходів, витрат і прибутку підприємства.
32. Класифікації доходів і витрат.
33. Формування чистого прибутку підприємств.
34. Аналітичні методи прийняття рішень з управління доходами, витратами та фінансовими результатами підприємства.
35. Системи управління витратами.
36. Оцінка витрат за статтями калькулювання.
37. Аналіз ефективності системи управління прибутком підприємства.
38. Сутність фінансових рішень.
39. Балансова модель фінансового управління.
40. Моделювання майнового та фінансового стану підприємства.
41. Модель управління прибутком.
42. Аналітичні моделі управління грошовими потоками.
43. Моделі прогнозування фінансового стану підприємства.
44. Аналітичні методи оцінки фінансових ризиків.
45. Визначення поняття ризику.
46. Ідентифікація ризиків.
47. Призначеність і вигоди загального оцінювання ризику.
48. Загальне оцінювання ризику та структура керування ризиком.
49. Загальне оцінювання ризику та процес керування ризиком.
50. Аналізування ризику.
51. Оцінювання ризику.
52. Документування загального оцінювання ризику.
53. Моніторинг і критичне аналізування загального оцінювання ризику.
54. Застосування загального оцінювання ризику на стадіях життєвого циклу.
55. Вибірання методів загального оцінювання ризику.
56. Методи загального оцінювання ризику: мозкова атака; структуроване чи напівструктуроване опитування.
57. Методи загального оцінювання ризику: метод Дельфі; переліки контрольних запитань.
58. Методи загального оцінювання ризику: попереднє аналізування небезпечних чинників (РНА); метод HAZOP.

59. Методи загального оцінювання ризику: аналізування небезпечних чинників і критичні точки контролю (НАССР); загальне оцінювання екологічного ризику.

60. Методи загального оцінювання ризику: структурований метод «Що – якщо» (SWIFT); аналізування сценарію.

VI. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

Основна

1. ДСТУ ІЕС/ISO 31010:2013. Керування ризиком. Методи загального оцінювання ризику. [Чинний від 2013-12-11]. Київ: Мінекономрозвитку України, 2015. 79 с. URL: https://zakon.isu.net.ua/sites/default/files/normdocs/iso_31010.pdf.

2. Методичний посібник щодо аспектів управління ризиками, як складової системивнутрішнього контролю у розпорядника бюджетних коштів. Київ: Міністерство фінансів України, 2022. 22 с. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/Методичний_посібник_щодо_аспектів_управління_ризи́ками_.pdf.

3. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Аналітичне забезпечення управлінських рішень» для студентів денної та заочної форм навчання (ступінь вищої освіти – бакалавр, галузь знань 07 – «Управління та адміністрування», спеціальність 073 «Менеджмент», освітньо-професійна програма – «Менеджмент»). Тернопіль, 2019. 183 с. URL: <http://surl.li/etuqd>.

Додаткова

1. Гоголь Т. А. Обліково-аналітичне забезпечення управління підприємств малого бізнесу: монографія. Чернігів: Видавець Лозовий В. М., 2014. 384 с. URL: <https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/12/Hohol-Oblik-analit-upr-na-MP-MON-1.pdf>.

2. Лактіонова О. А. Управління фінансовими ризиками: навч. посіб. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2020. 256 с. URL: <http://surl.li/euggx>.

3. Наукові та прикладні аспекти обліково-аналітичного забезпечення ризик-орієнтованого управління / під заг. ред В. В. Бобиля. Дніпро: Укр. держ. ун-т науки і технологій, 2022. 164 с.

4. Прийняття управлінських рішень: навч. посіб. / Петруня Ю. Є. та ін.; за ред. Ю. Є. Петруні. Вид. 4-те, переробл. і допов. Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2020. 276 с. URL: <http://surl.li/eugbb>.

5. Стешенко О. Д. Ризикологія: навч. посібн. Харків: УкрДУЗТ, 2019. 180 с.
URL: <http://surl.li/eughp>.

Інтернет-ресурси

1. *Інституційний репозитарій Волинського національного університету імені Лесі Українки*: вебсайт. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/>.

2. Наукова періодика України. *Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського*: веб-сайт. URL: <https://cutt.ly/X1m9Oq7>.